

GREJ OF THE DAY SOM UNDERVISNINGSMETOD INOM SO-ÄMNENA

EN KVALITATIV STUDIE OM DIDAKTISKA VAL I ALTERNATIVA UNDERVISNINGSMETODER

MARIE NILSSON OCH JULIA TRÄDGÅRDS

Akademin för utbildning, kultur och kommunikation

Handledare: Kamran Namdar

Pedagogik

Examinator: Olle Tivenius

Examensarbete i lärarutbildningen

Grundnivå, 15 hp.

Vårterminen 2022

Akademien för utbildning
kultur och kommunikation

EXAMENSARBETE

Kurskod OAU245 15 hp

Vårterminen 2022

SAMMANDRAG

Marie Nilsson och Julia Trädgårds

Grej of the day som undervisningsmetod inom SO-ämnena

En kvalitativ studie om didaktiska val kring alternativa undervisningsmetoder

Grej of the day to teach social studies in elementary school

A qualitative study regarding didactic choices in alternative teaching practices

Årtal 2022

Antal sidor: 26

Syftet med studien är att undersöka hur lärare använder GOTD i undervisningen och vad lärare anser att den bidrar till i SO-undervisningen. Studien utgår från en kvalitativ ansats och kommer att analyseras utifrån ett sociokulturellt perspektiv. Resultat visar att undervisningsmetoden bidrar till att inspirera både elever och vårdnadshavare med sitt intresseväckande upplägg som har potentialen att skapa nyfikenhet och vetgirighet hos eleverna. Undervisningsmetoden är anpassningsbar och kan användas inom olika ämnen och för olika syften. Undervisningsmetoden ger också tillfälle för lärare att undervisa mer inom SO-ämnenas centrala innehåll.

Nyckelord: Grej of the day, GOTD, Samhällsorienterande ämnen, SO, undervisningsmetod, grundskola, läroplan.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemområde, syfte och forskningsfrågor	1
2	Bakgrund	2
2.1	Begreppsdefinitioner	2
2.2	Bakgrund och beskrivning av GOTD	2
2.3	Aktuell forskning	3
2.3.1	Allmändidaktiska aspekter	3
2.3.2	Forskning rörande SO-ämnenas didaktik	4
2.3.3	Lärares uppfattningar om SO-ämnena	5
3	Teoretiskt perspektiv	6
3.1	Proximala utvecklingszonen	6
3.2	Mediering	6
3.3	Internalisering	7
4	Metod	8
4.1	Metodologi	8
4.2	Genomförande	8
4.2.1	Urval	9
4.2.2	Materialinsamling	9
4.2.3	Materialbearbetning	9
4.2.4	Tolkning av empiri	10
4.3	Forskningsetik	10
5	Resultat	12
5.1	Empiri	12
5.1.1	Flexibilitet	12
5.1.2	Inspiration	13
5.1.3	Lektionsupplägg	13
5.1.4	Undervisning i geografi	14
5.1.5	Undervisning i samhällskunskap	15
5.1.6	Tidslinjen	15

5.2	Tolkning av empiri	16
5.2.1	Utmärkande drag för GOTD	16
5.2.2	Bidrag till SO-kunskaper	17
5.3	Resultatsammanfattning	18
6	Diskussion	20
6.1	Resultatdiskussion	20
6.1.1	Slutsats	22
6.2	Metoddiskussion	22
6.2.1	Pålitlighet och trovärdighet	22
6.3	Framtida forskningsfrågor	23
	Referenser	24
	Bilaga 1 - Missivbrev	26

1 Inledning

Grej of the day (GOTD) är en undervisningsmetod som innehåller microlektioner med faktakunskaper som grund. Varje lektion handlar om ett ny så kallad, ”grej”. Grejen kan vara t.ex. en person, plats eller händelse. Syftet med lektionerna är att presentera fakta på ett intresseväckande sätt som gör eleverna nyfikna och engagerade.

GOTD har sedan den spreds år 2014 blivit populär bland lärare i Sverige. Lärare beskriver hur GOTD har positiv inverkan på eleverna genom att väcka deras nyfikenhet. En typisk GOTD-lektion inleds genom att läraren håller en koncentrerad genomgång på max 12 minuter med fakta om en grej. Genomgången ska vara träffsäker och innehålla udda fakta för att bibehålla elevernas uppmärksamhet. I de lägre åldrarna är det vanligt att lärare därefter låter eleverna skriva en kort faktatext som sammanfattar vad de just lärt sig.

Grundaren till GOTD heter Mikael Hermansson. Han är utbildad lärare för årskurs 4–6 och tilldelades Lärarförbundets pedagogpris 2011 för sitt GOTD-projektet (Röshammar, 2021). GOTD används av lärare både i Sverige och i andra länder. I de lägre åldrarna används GOTD främst som skrivinlärningsmetod trots att den i första hand behandlar kunskaper som berör SO-ämnena. Den verkar därmed ha potential för att behandla det centrala innehållet i SO-ämnenas kursplaner. I dagsläget saknas det forskning kring hur arbetsmetoden används för undervisning och varför metoden används. Därför vill vi undersöka hur GOTD används i svenska skolor.

1.1 Problemområde, syfte och forskningsfrågor

GOTD används inom SO-ämnena i årskurserna 1–3 men saknar förankring i forskning om hur den används i undervisningen och i vilket syfte.

Syftet med studien är att undersöka hur lärare i årskurserna 1–3 använder GOTD i undervisningen och vad lärare anser att den bidrar till i SO-undervisningen.

Syftet uppnås genom att besvara följande forskningsfrågor:

- I. Vad anser lärare i årskurserna 1–3 utmärker GOTD allmändidaktiskt?
- II. Vilka SO-kunskaper tror lärare i årskurs 1–3 att GOTD kan bidra med?

Forskningsfrågorna besvaras genom en kvalitativ studie utifrån semi-strukturerade intervjuer som analyseras tematiskt och diskuteras ur ett sociokulturellt perspektiv.

2 Bakgrund

Kapitlet kommer att redogöra för relevant bakgrundsinformation för studien. I avsnitt **2.1 Begreppsdefinitioner** förklaras de begrepp som kan uppfattas besvärliga. Under **2.2 Styrdokument** beskrivs läroplanens relevans till studien. **2.3 Historisk belysning** beskriver undervisningsmetoden GOTD. Slutligen redovisas tidigare forskning som är relevant till studien i avsnitt **2.4 Aktuell forskning**.

2.1 Begreppsdefinitioner

Problematiske begrepp som används i texten beskrivs nedan.

GOTD eller "grej of the day" är en undervisningsmetod som inleds av att läraren avslöjar en ledtråd för sina elever som anknyter till dagens GOTD, även kallad "grej". Grejen innefattar fakta om en person, plats eller händelse. Ledtråden löses sedan tillsammans med eleverna. Läraren presenterar fakta om grejen med hjälp av bilder, en PowerPoint eller eventuellt en kortare film på cirka 8 minuter. Under presentation ska eleverna lyssna på läraren och eventuella frågor ställs i efterhand. En viktig aspekt av GOTD är att den ska inkludera någon form av fakta som är intresseväckande och överraskande.

Ämnesöverskridande undervisning kan betyda olika saker beroende på vem som brukar ordet. I denna text kommer ämnesöverskridande undervisning syfta på undervisning i ett ämne som bidrar till kunskaper i ett annat ämne. När elever skriver en faktatext om en geografisk plats lär sig eleven om den platsen. Samtidigt tränar hen sin förmåga att skriva och utforma faktatexter som kan räknas till kunskaper i svenskämnet.

Ramfaktorer innefattar olika faktorer som påverkar undervisningen. Lärare måste förhålla sig till dessa i sin planering och genomförande av undervisning. Det kan innefatta lokalernas utformning, klassens storlek, ekonomiska resurser eller tillgången till personal. De är alla exempel på ramfaktorer som kan påverka undervisningens utformning.

2.2 Bakgrund och beskrivning av GOTD

GOTD grundades av mellanstadieläraren Micael Hermansson som ursprungligen kommer ifrån Lappland och som numera bor i Uppsala. Hans undervisningsmetod erhöLL Lärarförbundets pedagogpris 2011 och han blev utnämnd till årets lärare av Handelskammaren 2015.

GOTD beskrivs som en undervisningsmetod som lyfter fram fakta rörande främst SO-ämnena. GOTD står för Grej of the day. Grej syftar på det svenska ordet sak. Namnet antyder att läraren berättar om en grej om dagen. GOTD innebär att läraren håller en kort föreläsning om dagens så kallade "grej". Grejen kan vara till exempel en plats, person, artefakt eller händelse. Föreläsningen ska pågå 8–12 minuter för att ge

eleverna en ingång till något de själva ska vilja undersöka mer. Innan lektionen startar är det viktigt att ge eleverna en ledtråd. Ledtrådens syfte är att göra eleverna nyfikna till att börja undersöka grejen innan lektionen. Hermansson framhäver vikten av att leverera fakta med inlevelse och engagemang. GOTD avslutas med någon annorlunda, spännande fakta, likt en cliffhanger, för att väcka elevernas intresse och vetgirighet.

GOTD:s mål är att lärare via konceptets metodik ska öka elevers allmänbildning, motivation, nyfikenhet och vilja att lära sig mer. Slutligen ska den ge upphov till fortsatt diskussion med familjemedlemmar kring dagens grej hemma vid köksbordet. När eleverna fortsätter att diskutera och reflektera kring de ämnen som berörts kan det resultera i nya kopplingar som befäster den nya kunskapen på ett effektivt sätt.

Hermansson menar att GOTD kan användas i undervisning både inom förskolan och grundskolans samtliga stadier. Undervisningsmetoden kan användas ämnesöverskridande i olika temarbeten och inom olika ämnen. Hermansson har själv använt undervisningsmetoden för att aktivt behandla SO-ämnenas centrala innehåll i årskurs 4–6. Han tror att det är fullt möjligt i årskurs 1–3 med rätt planering.

GOTD har spridits via diverse Facebookgrupper med framför allt lärare som medlemmar. I dessa grupper delar lärare med sig av sina GOTD-presentationer och ger varandra tips och idéer som rör GOTD.

2.3 Aktuell forskning

Detta avsnitt presenterar aktuell forskning inom de närliggande områdena för studien. Avsnitt **2.4.1** behandlar de allmändidaktiska aspekter som är relevanta för denna studie. **2.4.2** och **2.4.3** presenterar forskning som rör lärares attityder och didaktik till SO-undervisning. Forskning rörande SO-ämnenas roll i årskurs F-3 är knapphändig. Vi har därför valt att titta på forskning gällande högre årskurser. Forskningen är relevant till denna studie då den ger en överblick över lärares åsikter generellt. Resultaten verkar heller inte skilja sig mellan de årskurser som undersökts trots att lärare från olika stadier undersökts.

2.3.1 Allmändidaktiska aspekter

En intressant aspekt för denna studie är den allmändidaktiska forskning som kan kopplas till GOTD. Tidigare studier om vad som definierar framgångsrik undervisning har varit aktuella att söka efter. Framför allt forskning rörande undervisningens längd och barns koncentrationsförmåga eftersom GOTD just fokuserar på microlektioner.

Ett vanligt förekommande antagande hos personer i allmänhet och i litteratur som rör pedagogik är att elever endast kan fokusera i cirka 10–20 minuter. En studie från 2016 motsätter sig det påståendet. Det saknas konkreta belegg och giltiga studier för den tesen. Antagandet verkar grunda sig på tveksamma studier som sedan fått

spridning världen över. Koncentrationsförmågan är vanskelig att mäta på ett rättvist sätt och därför saknas det slagkraftig forskning på fältet (Bradbury, 2016).

Framgångsrika lärare fokuserar på innehåll före arbetsmetoder när de planerar sin undervisning enligt tidigare studier (Holmqvist, & Wennås Brante, 2011). Studien utfördes med anledning av Sveriges sjunkande resultat i internationella kunskapsmätningar. Syftet med studien var att jämföra svensk undervisning med den i Hongkong som däremot haft ökande resultat i samma undersökningar. I studien fann de stora skillnader i hur planeringen utfördes i de olika länderna. Skillnaden gällde främst att lärare i Hongkong börjar med att välja kunskapsinnehåll när de planerar sin undervisning för att därefter välja arbetsmetoder. I Sverige var ordningen omvänd och svenska lärares fokus låg därmed på att hitta lustfyllda arbetssätt för eleverna före val av kunskapsinnehåll (Holmqvist, & Wennås Brante, 2011).

2.3.2 Forskning rörande SO-ämnenas didaktik

Tidigare forskning visar att undervisning i samhällsorienterande ämnen i USA främst baseras på textböcker (Wade, 2002). Om den svenska undervisningen haft liknande tendenser blir GOTD en undervisningsmetod som bryter normen i de samhällsorienterande ämnena. Forskning om historieämnets didaktik i årskurs fyra visar att elever i Sverige har svårt att uppfatta innehåll i läromedelsböcker. Elever hade däremot lättare att tillägna kunskaper och leva sig in i historieämnet genom lärarens berättande, bilder eller dramatiseringar. Nackdelen är att gestaltningar bidrar till en begränsning i elevers möjlighet att släppa konkreta händelser som dramatiserats. Eleverna hindras då från att tillämpa händelsernas innebörd i andra sammanhang (Stymne, 2017).

Historieämnet ska bidra till elevers förståelse, dels för nutidens olika levnadsvillkor världen över, dels för de historiska beslut som påverkat nutiden. Historieämnet är i ständig förändring som skolämne och ska bidra till medborgarnas fostran och historiemedvetande. Historiemedvetandet kan ses som kunskap om historien. Det bidrar till förståelse för nutiden och en förmåga att kunna se sambandet mellan de beslut som fattas i vår tid till vad som senare kommer att utgöra vår framtid (Persson, 2018).

Samhällskunskapsämnet är ett ämne med begränsad historisk bakgrund och är inget karakteristiskt forskarutbildningsämne. Trots ökat intresse för samhällsdidaktiken saknas det relevant svensk forskning (Öberg, 2019). Bristen på relevant forskning kan eventuellt härledas till att det svenska samhällskunskapsämnet saknar en motsvarighet i andra länders utbildningssystem. Samhällskunskapsämnet saknar en egen identitet och dess breda omfattning kan uppfattas som problematiskt med dess osammanhängande innehåll som ständigt byts ut och som till stor del flyter in i andra ämnen (Öberg, 2019).

Annan forskning visar att SO-ämnena prioriteras bort till förmån för läs- och skrivinlärning samt matematikundervisning. SO-ämnena beskrivs som ämnen som

lärare undervisar i när det finns tid över. Ämnesöverskridande undervisning kan lösa problemet. För att effektivisera undervisning och nå kunskapskraven i SO-ämnena behöver lärare planera för ämnesöverskridande undervisning. Det kan innebära att SO-ämnenas kunskaper undervisas genom skrivinläring (Holloway & Chiodo, 2009). Annan forskning visar att det inte skulle ge några negativa effekter på SO-ämnenas kunskapsinnehåll vid användandet av ämnesöverskridande undervisning i stället för ämnesspecifik undervisning (Blanck 2014).

2.3.3 Lärares uppfattningar om SO-ämnena

Fördelen med ämnet är dess flexibilitet och mångfald som skapar ett utrymme för läraren att prioritera sina didaktiska val med stöd av läroplanen. Trots det är läraren begränsad av elevernas intressen, Skolverkets styrdokument och ramfaktorer. Lärarens personlighet och intressen påverkar i hög utsträckning vad undervisningen inom SO ska innefatta. Historieämnet lägger mer fokus på nutidshistoria och aktuella händelser (Öberg, 2019).

Lärare beskriver att SO-undervisningen ursprungligen mestadels innefattat konservativ katederundervisning där lärarna främst utgick från läroböcker och upprädnings av fakta. Vidare säger lärarna att i motsats till tidigare undervisning numera finns utrymme för dialog med eleverna och större variation inom undervisningen. Lärare har nu frihet att forma sin undervisning med fokus på faktainläring och elever har potentialen att formas till att bli kritiska och analytiska medborgare (Öberg, 2019).

Samhällskunskap är ett komplext ämne som gör att lärare i årskurs F-3 undviker det i sin undervisning. Läs- och skrivinläring är centralt i undervisningen för de lägre åldrarna och ger en anledning till att undvika SO-ämnena. Ämnets breda innehåll gör att lärare väljer bort innehåll som inte hinns med. Samhällskunskapslärare i årskurs 7–9 beskriver i en studie att det finns utrymme för egna tolkningar av innehållet i läroplanen. Ämnets bredd i förhållande till undervisningstiden gör ämnet omöjligt att hinna med. Lärare får utifrån egna värderingar tolka och prioritera ämnets centrala innehåll (Öberg, 2019). En annan studie fastslår att lärare ser samhällskunskap som ett luddigt och otydligt ämne som saknar egna ämnesmarkörer (Kristiansson, 2014).

Slutligen har en studie undersökt vad lärare i årskurs 4–6 anser om SO-ämnenas kursplaner. Även i denna studie framgår det att innehållet är för brett i relation till tidsramen. Bredden på ämnet och dess kunskapskrav gör det svårt för lärare att bedöma elevernas kunskaper på ett rättvist sätt (Alvunger, 2018).

3 Teoretiskt perspektiv

Studien utgår från Vygotskijs sociokulturella perspektiv. Det sociokulturella perspektivet har stort inflytande i den svenska skolans kunskapssyn. Perspektivet synliggörs i läroplaner och utgör den rådande synen på hur kunskap förmedlas och förstås (Säljö, 2020). Studien granskar en populär undervisningsmetod som används i skolan med dagens läroplaner. Det sociokulturella perspektivet kommer därmed tolka resultatet av studien på ett rättvist sätt utifrån den rådande tidsandan.

Det sociokulturella perspektivet menar att människors förståelse utvecklas med hjälp av olika redskap. Redskapen kan vara dels språkliga, dels fysiska. Det sociokulturella perspektivet betonar att teoretiska och praktiska kunskaper måste kombineras för att lära något nytt. När människor utvecklar sin förståelse för omvärlden använder hon språkliga verktyg genom att kommunicera och tänka utifrån den kultur hon formats av. Genom kommunikation kan vi utveckla vår förståelse mellan och för andra människor. Barnet blir därmed beroende av en mer kompetent människa för att kunna tillgodogöra sig ny kunskap (Säljö, 2020).

3.1 Proximala utvecklingszonen

Kärnan i det sociokulturella perspektivet är hur kommunikation och interaktion noteras av eleven i form av tecken och symboler där eleven svarar genom att handla på olika sätt. Lärarens uppgift är att fastställa nya mål för eleverna för att de ska utvecklas och nå sina egna proximala utvecklingszoner. Elevers motivation och utveckling formas i interaktionen med en vuxen men även i kommunikation med andra elever (Björklid & Fischbein, 2012). Syftet med GOTD och dess metod är att läraren i interaktionen med sina elever skapar ett intresseväckande sammanhang. Metoden "zone of proximal development" innebär att nya kunskaper återknyter till elevernas förkunskaper för att lärandet ska bli optimalt för eleverna (Linde, 2012).

3.2 Mediering

Det sociokulturella perspektivet är inte förknippat med en speciell skola eller pedagogik utan perspektivet fokuserar främst på hur undervisningen planeras och interaktionen mellan elever och lärare (Säljö, 2020). GOTD är en undervisningsmetod som bygger på att förmedla kunskap genom att aktivera elevernas nyfikenhet. Läraren förmedlar fakta med språk, bilder och verktyg. Symboler och tecken blir som psykologiska verktyg i samspelet mellan barnet och dess sociala kontext. Mellan människa och dess omvärld behövs verktyg för att ge eleverna förståelse för omvärlden. Processen där verktyg behövs för att förstå kallas för mediering. I elevers interaktion med sina vårdnadshavare skapas en brygga mellan barnets språkkompetens och föräldrarnas. En slags asymmetrisk spänning vilken han ansåg som viktig för att öka barnets potential till utveckling och lärande (Strandberg, 2006).

3.3 Internalisering

Lärande växlar ständigt mellan olika kunskapsnivåer där elever ibland behöver backa ett steg för att sedan kunna ta ett kliv framåt och därmed uppnå en högre kunskapsnivå. Det sociokulturella perspektivet poängterar att den sociala kompetensen är grunden för att människor ska kunna utvecklas. Enligt den står språket och lärandet väldigt nära varandra. Även skriftspråket är betydelsefullt för den språkliga utvecklingen och läsutvecklingen. Ordförståelse sammanbinder tanke- och språkprocessen och detta befästs under barnets tidiga utveckling. Han betonar att barns förutsättningar att utvecklas intellektuellt, socialt, existentiellt och emotionellt grundas på kvalitén av den sociala interaktionen. Utveckling skapas parallellt på två olika plan, det yttre planet i den sociala interaktionen och på det inre planet där kunskapen befästs hos barnet. De olika planen är ömsesidigt beroende av varandra (Bråten, 1998).

4 Metod

Avsnitt **4.1 Metodologi** beskriver metoden som tillämpas i studien utifrån hur metodologilitteraturen beskriver den. Argument för och emot metoden presenteras och motiveras. **4.2 Genomförande** presenterar hur metodologin tillämpades i praktiken. Slutligen redovisas hur de forskningsetiska principerna tillämpats under hela processen i avsnitt **4.3 Forskningsetik**.

4.1 Metodologi

Metodologin som studien utgått från är tagen från Denscombe. En kvalitativ ansats i form av intervjuer har använts i studien. En kvalitativ undersökning ger ett fylligare och rikare material och passar in bra när utforskade fenomen ska undersökas (Denscombe, 2018).

Intervjuer har använts som insamlingsmetod och de utformades semistrukturerat. Det innebär att några frågor är förbestämda med utrymme för följdfrågor. Ett alternativ till materialinsamlingen som övervägdes var enkätundersökning. Semistrukturerade intervjuer fångar dock upp uppfattningar och erfarenheter och ger ett rikare material än enkätundersökningar. Semistrukturerade intervjuer passar bra för att besvara komplexa eller utforskade fenomen (Denscombe, 2018). GOTD är ett utforskat område och intervjuer krävs för att få ett fylligt material för att besvara forskningsfrågorna. Att genomföra intervjuer på ett strukturerat sätt kan leda till utebliven information. En viss grad av strukturering kan underlätta materialbearbetningen. Det semistrukturerade tillvägagångssättet gör att respondenten kan utveckla sina svar och tankegångar på ett mer adaptivt sätt när intervjuaren har möjligheten att komplettera med följdfrågor (Larsen, 2018, s.138).

Med tanke på tidsbegränsningen för denna studie valdes det semistrukturerade formatet för att få utförligare svar för en noggrann analys.

Materialbearbetningen som tillämpas är stegvis-deduktiv induktiv metod beskrivs i stort av Tjora (2012). Inledningsvis läses råmaterialet upprepade gånger för att förstå kärnan i de olika utsagorna. När innehållet uppenbarar sig formuleras koder som beskriver innehållet. När allt material är kodat jämförs det med råmaterialet för att säkerställa att inga felaktigheter uppstått. Därefter listas koderna för att grupperas i bredare kategorier. Ännu en gång stäms kategorier och koder av med råmaterial. Kategorierna som kvarstår utgör resultatet.

Kategorierna tolkas utifrån ett sociokulturellt perspektiv för att besvara forskningsfrågorna.

4.2 Genomförande

Avsnittet presenterar hur metodologin tillämpats i praktiken. Inledningsvis presenteras urvalet under rubrik **4.2.1 Urval**. Hur materialinsamlingen

genomfördes beskrivs i **4.2.2 Materialinsamling**. I **4.2.3 Materialbearbetning** beskrivs hur det insamlade materialet bearbetats. Slutligen förklaras de forskningsetiska principerna som studien tagit hänsyn till under rubrik **4.2.4 Forskningsetik**.

4.2.1 Urval

För att besvara forskningsfrågorna gjordes ett subjektivt urval för att få relevant data från personer med erfarenhet kring ämnet. Ett subjektivt urval innebär att människor med vissa kunskaper eller erfarenheter väljs ut till studier (Denscombe, 2018, s.68). Ett subjektivt urval var ofrånkomligt för att hitta personer som nu eller tidigare har arbetat med undervisningsmetoden. Personerna kan då delge sina tankar och erfarenheter om undervisningsmetoden. Urvalet av informanter har handplockats utifrån vilka som mest sannolikt kan delge den mest aktuella information kring det berörda fenomenet.

Förfrågan om medverkan skickades till två medelstora grundskolor i Mellansverige som arbetar med GOTD. Därefter avgjorde slumpen vilka lärare på dessa skolor som intervjuades utifrån vilka som hade möjlighet att frivilligt medverka. Förfrågan resulterade i att fyra personer intervjuades. Urvalet är riktat mot lärare som har erfarenhet av GOTD-undervisning i årskurs 1–3.

4.2.2 Materialinsamling

Materialinhämtningen genomfördes med semi-strukturerade intervjuer med ett fåtal, på förhand uppgjorda intervjufrågor. Frågorna kompletterades med relevanta följdfrågor för att ytterligare utöka vår information kring ämnet. Under intervjusituationen uppvisade vi en objektivitet gentemot respondenterna. Deras svar behandlades med ett neutralt förhållningssätt för att minska risken för vår påverkan (Denscombe, 2018).

Båda författarna deltog vid varje intervju. En ställde frågor medan den andra antecknade väsentliga gester eller ansiktsuttryck. Anteckningarna gav oss en mer helhetlig dokumentation än vad endast ljudinspelningar ger (Denscombe, 2018).

Samtliga intervjuer hölls via en digital mötesplattform och ljudet spelades in. Inspelningar ger dokumentation som är permanent och lätt att kontrollera (Denscombe, 2018). Ljudinspelningarna användes slutligen för att transkribera intervjuerna.

4.2.3 Materialbearbetning

Materialbearbetning har följt det Tjora (2012) benämner som stegvis-deduktiv induktiv analys. Analysmaterialet, de transkriberade intervjuerna, lästes igenom otaliga gånger. När det väsentliga i materialet uppenbarat sig tilldelades varje utsaga en kod bestående av ord som lyfter fram det väsentliga i varje utsaga. Koderna som uppstod blev textnära koder som beskriver utsagorna utan att behöva återvända till

råmaterialet. Alla koder jämfördes med råmaterialet för att försäkra att inga felaktigheter eller oklarheter uppstått.

Koderna som återstod lästes igenom tills de genererade självständiga kategorier som var och en fångade upp väsentliga aspekter av det undersökta fenomenet. Nedan kommer exempel på utsagor med dess initiala koder som skapade kategorin *GOTD är en flexibel undervisningsmetod*.

- Utsaga 358: ”Och sen är det väl det här att kunna jobba på alla nivåer. Jag tror inte att de tänker så men jag tror att det bidrar, för att om jag säger att de ska skriva minst tre meningar i årskurs 3. Det är ju några som har börjat skriva under tiden jag pratar och de har de fått göra om de vill, att det är ganska avancerat att skriva med egna ord medans jag pratar. Det är roligt att se att de kan jobba på sin nivå och utmana sig själva lite.” Initial kod: GOTD kan anpassas efter kunskapsnivå.
- Utsaga 534: ”Man ska hålla på i 8–12 minuter, vilket man ju inte gör på lågstadiet för det funkar ju inte alls. Och därför har man det bara en gång i veckan.” Initial kod: GOTD anpassas för elever i f-3.
- Utsaga 239: ”Så nu på fredag till exempel, då ska vi ha bild om vårblommor och då har vi tagit en grej om vitsippan. Men vi tänker inte att de ska skriva i sin grej of the day bok, utan den här gången tänkte vi att de ska rita en bild som vi ska sätta upp på väggen sen då. Vi använder konceptet på bilden.” Initial kod: GOTD anpassas till andra ämnen.

Dessa utsagor illustrerar hur vi arbetat med att skapa kategorin *GOTD är en flexibel undervisningsmetod*. Alla utsagor består av flera satser som vi valt att tolka som en utsaga då satserna tillsammans ger en helhetlig bild av uttalandet.

4.2.4 Tolkning av empiri

Empirin som erhållits tolkas ur ett sociokulturellt perspektiv. För att besvara forskningsfrågorna beskrivs kategorierna med hjälp av det sociokulturella perspektivet. Perspektivet ger kategorierna mening genom att utgå ifrån att elever lär i samspel med andra. Elevers motivation styrs av samspelet med andra människor. Kategorierna förstås därför utifrån att elever utvecklas och motiveras av interaktion med andra människor.

4.3 Forskningsetik

Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer har noggrant åtföljts i studien. Data som samlats in ska inte kunna spåras till respondenterna enligt konfidentialitetskravet (Tivenius, 2015). Konfidentialitetskravet lyftets i missivbrevet. Missivbrevet beskrev villkor för studien och studiens syfte. Med missivbrevet inhämtades samtycke enligt samtyckeskravet. Missivbrevet mejlades till samtliga respondenter i god tid före intervjun. Därmed uppnås nyttjandekravet och informationskravet. Missivbrevet presenteras som en bilaga i **Bilaga 1 – Missivbrev**. Innan varje intervju påbörjades upprepades delar av missivbrevet för att försäkra att respondenterna var införstådda med villkoren. Respondenternas svar

behandlas konfidentiellt och inga svar kommer kunna härledas till en specifik person eller skola. Vi informerade respondenterna om att deras deltagande var helt frivillig. De har rätt att ångra både delar av och hela sin medverkan när som helst utan att det ger dem eller studien några konsekvenser. Respondenterna uppmuntrades därmed att våga lämna sanningsenliga svar. Studien fick ännu en gång bekräftat att respondenterna deltog av helt fri vilja.

5 Resultat

Resultatet presenteras i denna del i form av de sex kategorierna som formats i materialbearbetningen. Avsnitt **5.1 Empiri** presenterar kategorierna. Kategorierna tolkas i avsnitt **5.2 Tolkning**. Resultatet sammanfattas avslutningsvis i avsnitt **5.3 Resultatsammanfattning**.

5.1 Empiri

I detta avsnitt beskrivs studiens empiri som utgörs av sex kategorier som presenteras i olika underavsnitt, *Flexibilitet*, *Inspiration*, *Lektionsupplägg*, *Undervisning i geografi*, *Undervisning i samhällskunskap* och *Tidslinjen*. Kategorierna har formats av de utsagor som erhållits i materialinsamlingen. Utsagorna är inte personspecifika. Utsagorna visar de olika budskap som framkommit under intervjuerna.

5.1.1 Flexibilitet

GOTD kan varieras för många olika syften, kunskapsnivåer och ämnen. GOTD fokuserar främst på korta, konkreta, faktakunskaper som ska vara lätta att memorera. Elever ska få fakta om olika kunskapsområden. GOTD kan utvecklas för att ge skrivinlärning på ett annat sätt än den vanliga skrivinlärningen.

Att de kan ta till sig och lyssna på fakta och skriva upp stödord, och få ner det i en kort sammanfattande text. Det blir också en del av målet för oss vad vi vill ha ut med det.

Det är roligt att se att de kan jobba på sin nivå och utmana sig själva lite.

GOTD kan varieras och påverkas av ramfaktorer som innefattar tidsaspekter, didaktisk planering och beslut som fattas av skolans ledning. Lärare väljer att göra GOTD lektioner längre för att ge elever utrymme för att skriva ner fakta efter presentationen. GOTD lektionerna hålls inte varje dag på grund av att lektionen har förlängts.

Men jag märkte ju ganska snabbt att det tar för mycket tid. I ettan tar det ju långt tid för dem att skriva meningar och rita sin bild och så. Så det gick bort för mycket.

Förut så hade vi så att vi drog snören till respektive plats till kartan också men det blev ohållbart i och med att vi byter klassrum varje år.

Val av grej kan baseras på flera olika grunder som elevers och lärares intressen, olika teman, för ämnesöverskridande undervisning eller för att skapa skrivglädje. Innehållet för GOTD varierar mycket och ger elever lite fakta om många vitt skilda saker.

Man kan ta till vara på elevernas intressen i det också. För de säger vid vissa tillfällen, kan vi inte ha en grej of the day om det här.

Och sen kan vi ta någonting som är helt så där, som vi tycker verkar intressant. Bara för att skapa intresse. För att skapa läs och skrivglädje då. Skrivglädje framför allt.

GOTD kan användas i syfte att bearbeta SO-ämnenas centrala innehåll i läroplanen. Lärare kan stycka ner innehåll från läroplanen för att bearbeta det centrala innehållet under flera GOTD-lektioner.

Ja när vi har haft religion till exempel då har vi med traditioner och sånt. Då körde vi en grej of the day varje sådan lektion. En om jultomten till exempel, en om Jesus, då gjorde vi flera sådana och gjorde en religions bok av det då eller en grej of the day bok, så det ska absolut ja det tror jag att vinnande koncept.

5.1.2 Inspiration

GOTD bidrar till annorlunda kunskaper utöver läroplanen. Fakta i GOTD beskrivs som oväntade fakta som elever inte förväntar sig. Lärare väljer ut dagens grej efter vad de tror att elever tycker är intressant och mystiskt. Elever blir intresserade av att annorlunda fakta presenteras muntligt av lärare.

Sen tror jag barn blir ju, dem är jätteintresserade av så här lite mystiska saker och det är ju lite annorlunda grejer, så då blir det intressant.

Det jag kan se framför allt tycker jag är att det blir som ett roligt intresse för sånt som kanske inte hade varit intressant om man hade läst om det bara. Det blir liksom ett annat intresse.

GOTD ger positiva effekter på dels elever, dels vårdnadshavare. Elever gillar GOTD och förmedlar sina kunskaper vidare till vårdnadshavare. GOTD blir ett diskussionsämne även utanför skolan. Elever visar engagemang för GOTD. Vissa elever gör egna GOTD för att få presentera något de själva är intresserade av vidare till sina klasskamrater.

Och det är någonting som barnen efterfrågar och faktiskt någonting som föräldrarna lyfter på utvecklingssamtal också. Det är nästan enda gångerna som barnen själva kommer hem och berättar någonting så, därför att det skapar intresse.

Och det jag kan se är ju att mycket av det vi, alltså idén som man gör lockar ju barnen till att vilja göra sådana här grejer hemma också. När de är sjuka då bara, ”jag har gjort en grej of the day om enhörningar” till exempel.

5.1.3 Lektionsupplägg

GOTD:s fasta och förutsägbara struktur tydliggör för elever. Elever uppskattar lärares lektionsupplägg med tillhörande presentation. Elever föredrar berättelser framför att läsa enskilt i läroböcker. Det kräver dock att läraren är väl påläst inom ämnet och kan berätta med ett flyt och en inlevelse som fångar eleverna.

Och sen är det ju det här att det är en sådan inrutad lektion. Jag pratar och det är jättestrikt regler. Jag pratar, då är ni tysta. Man kan inte börja mitt i presentationen och ha en diskussion saker och ting. Det får man vänta med till efteråt.

Och barn älskar ju när vuxna berättar, det gör ju nästan alla barn. Därför är det ju jätteviktigt att man som lärare har med sig, jag märker, jag tror att vi alla lärare som har Grej of the day märker, den gången man har slarvat med sin bakgrundsfakta själv.

Korta lektioner hjälper elever att hålla fokus. Lärare tror att korta lektioner är en bidragande faktor till elevers intresse för GOTD. Redan innan GOTD-lektionen sår ledtråden ett frö av nyfikenhet hos eleverna med potential att skapa dialog elever

emellan. GOTD:s upplägg är unikt i sitt slag med sitt mikroformat och dess berättandedel som är utformat för att vara intresseväckande för eleverna.

Ja det lockar. Jag tror att det kan vara det här lite kortare formatet det är en kort genomgång.

Det där med dels ledtråden och det här korta formatet blir ju det som utmärker egentligen då.

Ledtråd väcker nyfikenhet och startar elevers tankegångar kring GOTD i förväg. Ledtråden ger upphov till dialog elever sinsemellan och bygger upp spänningen inför GOTD-lektionen. Den öppnar porten till elevers förkunskaper och kan leda till att de delar dessa med varandra. Ledtråden involverar elevers familjer i diskussion av GOTD.

Att man lägger ju upp det med någon ledtråd eller någon liten gåta eller en rebus eller någonting. Man liksom aktiverar dem att börja gissa vad kan det handla om, vad är det för någonting.

Alltså det som är mest annorlunda kanske mot annat. Det är att det finns en ledtråd. Det har man ju inte på något annat. Om man inte leker någonting.

Bilder fångar elever både under och efter en GOTD-lektion. De hjälper elever att minnas GOTD-lektioner. Bilder i samspel med interaktionen mellan elever och lärares berättelser skapar olika nivåer av multimodalitet som fler diskussioner kring ämnet.

Bilder är alltid spännande, spelar nästan ingen roll vad det är för bild eller vad man lägger fram så ser man att de hajar till och tittar fram.

Grej of the day kartan finns ju där och eftersom den är fascinerande för eleverna med alla bilder och allting så står de ofta där och tittar och då kan jag ju se att de pratar och diskuterar.

5.1.4 Undervisning i geografi

En fysisk karta används nästan alltid i GOTD. Kartan används för att visa i vilken del av världen som dagens grej inträffade, fanns eller finns.

Ja vi har ofta så vi kopplar på till en karta eller så i själva grej of the day eller dra ner framme i klassrummet och sen sätter vi upp den till tillsammans där nere.

Det är ju svårt att förstå en kartbild men jag tycker mig se att de greppar eftersom vi har ju kartan i klassrummet hela tiden.

GOTD skapar fler tillfällen till undervisning om kartan, världsdelar och världshav. I varje GOTD nämns världsdelar eller världshav och i några fall även länder. Elever får höra dessa namn frekvent från årskurs ett till tre tack vare GOTD. Det ger dem en förförståelse och fler tillfällen att befästa namnen och dess lägen på kartan. Innan GOTD började användas i undervisningen har världsdelar och världshav endast bearbetats under en period i årskurs tre. Den undervisningen pågår fortfarande.

Men om, man jobbar ju intensivt till årskurs tre med kartboken om man säger, ja, och världsdelar, världshav och så här. Men att vi alltid har pratat om det från förskoleklass gör ju ändå att man tänker att man har mer förförståelse för när vi börjar och att dem blir lite mer så här, att, får en lite större, vidgad, dem vet att Eskilstuna inte är ett annat land och så.

Men de har ju hört alla världsdelarnas namn och i ettan och tvåan så jag tror att det skapar en bra förförståelse inför trean att de har hört och sett på kartan så pass många gånger tidigare.

5.1.5 Undervisning i samhällskunskap

GOTD bidrar till elevers förmåga att jämföra levnadsvillkor i olika delar av världen och bidrar till elevers historiemedvetande. Den kan även bidra till att elevers livsvärld vidgas och att samtidsrelaterade frågor blir besvarade.

Framför allt tänker jag på den historiska aspekten, att man ser hur vi har ändrat vår syn på, ganska nyligen var vi inne på kvinnlig rösträtt.

Och kampen för att alla flickor ska få gå i skolan i alla länder jämförs ju det med när vi hade gammaldags skoldag, hur vi levde då. Och sen kan det ju bli en intressant diskussion.

GOTD ökar intresset för omvärlden och olika levnadsvillkor som speglas under GOTD-lektionerna. Elever får därmed chansen att jämföra länders olika styrelseformer och samhällsförhållanden med sitt eget hemland, men även dagsaktuella händelser. Det kan i sin tur väcka intresse och diskussioner hos elever.

Jag kan tycka att man kan se att det blir som ett ökat intresse för världen om man tänker så. Ja det är klart alltså om vi börjar med kartan så kan man tänka att de blir väldigt intresserade av världen, vad som hänt, vad som finns i världen.

Ja, det är ju en intressant aspekt, att man jämför lite olika länder och olika... Ja de är ju väldigt intresserade av det här, om det är demokrati eller om man inte får säga vad man tycker och tänker. Vi hade ju en sådan diskussion nu om Rasmus Paludan demonstrationer, och att bränna Koranen och allt vad det var. Då kom vi in på lite sånt.

GOTD bearbetar många faktakunskaper som relaterar till samhällsorienterande ämnen. GOTD:s lektioner ger tillfälle att knyta an till händelser som ägt rum både utifrån ett dåtids – och nutidsperspektiv. GOTD skapar kopplingar till kunskaper som ligger utanför läroplanen.

Så de gör ju väldigt mycket kopplingar också både tidsmässigt och till olika delar i världen och så.

Men lite gran är det ju, för i de här åldrarna tycker jag till exempel, dom vet ju inte vad vasaloppet är, de vet inte vad de här sakerna är. (...) För de kan ju väldigt få av de här grundläggande sakerna när de är så små. Och då är det viktigt att få ihop saker och ting.

5.1.6 Tidslinjen

Historiska händelser, platser eller byggnader är ofta med i GOTD. Årtal tas då upp under GOTD.

Men kollar vi på forntiden är det ju innan Jesu födelse. Sen har vi ju gått fram till järnåldern. Och då är ju det 1000-talet

Det är alltid något årtal med skulle jag säga. Ja nästan alltid men kanske inte om det är ett djur men ofta att det är ett årtal och då blir det att man återkommer till tidslinjen mycket oftare än vad du skulle ha gjort i vanliga fall.

GOTD-material konkretiserar tidslinjen. En fysisk tidslinje kan användas i undervisningen av GOTD.

Ser du pärlorna här i taket... Så du kunde få se här hur det funkar.... Det går ju från noll, den pärlan är ju Jesu födelse. Och så har vi ju ända fram hit. Och där har jag hängt upp en extra kula för när barnen är födda, 2012 och där jag är född 1958. Så att vi har det så. För jag brukar ha den här i årskurs ett. Och vi brukar plocka på en pärla varje år. Så där. Men den har vi använt jättemycket nu

Ja det tycker jag Absolut för att varje gång vi har en grej of the day så har vi, i taket hänger en väldigt enkel tidslinje där det står alla hundratal.

GOTD ger eleverna fler tillfällen till undervisning om tidslinjen. Elever kan göra kopplingar mellan olika årtal och olika GOTD. Vilka saker som hände under samma era.

Alltså jag tycker att allt sånt här man gör när man jobbar med grej of the day gör ju att de upptäcker saker och gör kopplingar. Och det bidrar ju till att de får en mental tidslinje och överhuvudtaget världsbild också kan man säga.

Man återkommer till tidslinjen mycket oftare än vad du skulle ha gjort i vanliga fall.

5.2 Tolkning av empiri

Sex kategorier utgör empirin. Kategorierna kommer att besvara forskningsfrågorna genom att tolkas utifrån ett sociokulturellt perspektiv.

5.2.1 Utmärkande drag för GOTD

Forskningsfråga ett lyder, *vad anser lärare utmärker GOTD allmändidaktiskt?* Frågan kommer att besvaras ur ett sociokulturellt perspektiv.

Kategorin *Flexibilitet* visar att GOTD kan anpassas efter elevernas olika kunskapsnivåer. Utifrån ett sociokulturellt perspektiv kan det ses som att lärare utgår ifrån elevers egna nivåer för att skapa förutsättning för elevers fortsatta lärande. Lärande sker med läraren som den mer kompetenta människan som kan guida elever vidare i sin utveckling. Lärare väljer ut dagens grej delvis efter elevers intresse och kan därmed motivera elever till ny kunskap. Kategorin visar även på GOTD:s potential att anpassas till ramfaktorer som existerar och uppkommer i undervisning. Tidsanpassningen dominerar med förlängning av lektionerna för att ge ämnesintegrera skrivinläringen i faktainläringen. Lärare anpassar GOTD för att elever ska få träna upp de färdigheter som läraren bedömer som relevanta. Lärare anpassar undervisningen med målet att elevers proximala utvecklingszon uppnås för optimal kunskapsutveckling enligt Vygotskij.

I kategorin *Inspiration* är det de annorlunda kunskaperna som lyfts fram som intressanta för elever. De annorlunda kunskaperna innefattar främst kunskaper som läroplanen inte tar upp, men som skapar allmänbildning. Kunskaper som hjälper eleverna att orientera sig i det samhället vi lever i och mystiska kunskaper som verkar fånga elevers intressen. De mystiska kunskaperna kan utifrån det sociokulturella perspektivet definieras som kunskaper som lärare med sin didaktiska kunskap vet att elever tycker är spännande och som fångar deras intressen. Läraren väljer ut, för elever, spännande kunskap som ur perspektivet kan ses ligga nära elevernas utvecklingskurva, intressesfär och som väcker elevers nyfikenhet att själva vilja utforska nya saker. I kategorin ser vi även att elever engageras att förmedla kunskaper inhämtade från GOTD vidare till sin närmsta omgivning. Elever får därmed byta roll i hemmet och agera den mer kompetenta individen genom att dela sina kunskaper vidare till familjen. Intresset som eleverna visar kan därmed både

bero på att eleven får kunskaper som passar rätt i deras utvecklingszon och att eleven får dela kunskaper vidare som passar andras utvecklingszon.

Den sista kategorin att besvara första forskningsfrågan är *Lektionsupplägg*. I denna kategori är det ett strukturerat undervisningsupplägg som synliggörs. Eleverna vet exakt vad som förväntas av dem och accepterar det. Berättandet i samspel med bilder lyfts fram som motiverande aspekter i lektionsupplägget. I enlighet med Vygotskijs sociokulturella perspektiv skapas förutsättningar till ny kunskap, inledningsvis inom elevgruppen för att senare befästa hos den enskilda individen. Vygotskij beskriver det som två parallella processer, en yttre och en inre process som i sin tur påverkas av elevers kognitiva förmågor som minne, uppmärksamhet och perception. De korta lektionerna motiverar elever att orka lyssna och hålla sig fokuserade under GOTD. Ledtråden är unik för GOTD. Den har en viktig roll i att motivera elever genom att starta en tankegång och nyfikenhet om vad nästa lektion ska handla om. Läraren berättar fakta för eleverna med flyt och inlevelse. Ur perspektivet sett speglar det här en kunskapsöverföring som sker i socialt samspel med språket som betydelsebärande verktyg. Bilder verkar slutligen vara något som hjälper eleverna att förbli intresserade av GOTD. GOTD:s ledtråd och de diskussioner som den ger upphov till mellan eleverna skapar optimala förutsättningar för att potentiellt utveckla nya kunskaper. Enligt det sociokulturella perspektivet skapar människor tillsammans kunskap som sedan blir en del av individens inre medvetande. Med hjälp av mediering och socialt överförd interaktion i form av fakta via ord, toner och tecken så blir dessa tecken och symboler en del av individens mentala funktion.

5.2.2 Bidrag till SO-kunskaper

Svaret på forskningsfråga två: *Vad tror lärare att GOTD kan bidra med för SO-kunskaper?* besvaras i detta avsnitt ur ett sociokulturellt perspektiv med hjälp av de kategorier som utgör empirin.

I kategori fyra, *Geografi* synliggörs de geografiska kunskapernas framträdande roll i GOTD-undervisningen. Geografiska kunskaper har fått mer utrymme i undervisningen med GOTD. Världskartan används för att visa var i världen dagens grej finns. Världsdelar och världshav nämns oftare i undervisningen med GOTD. Förutom i GOTD bearbetas världsdelar och världshav endast under en kort period i årskurs 3. Ur det sociokulturella perspektivet kan det öka elevers chanser att befästa kunskapen om världsdelar och världshav. Kunskap överförs tack vare en kontinuerligt återkommande dialog eller monolog om dessa delar. Lärare använder språket för att förmedla kunskap vidare till elever. Kategorin visar att lärare använder GOTD för att bearbeta centralt innehåll i läroplanen. Det görs genom att stycka upp innehållet och presentera det som GOTD. Det bidrar till att elever blir mer intresserade när kunskap förmedlas via GOTD än traditionella metoder. Det sociokulturella perspektivet menar att kunskap förmedlas lättare när elever blir engagerade kring ämnet.

Kategori fem, *Samhällskunskap* presenterar hur GOTD leder till jämförelser mellan länder och tidseror. GOTD har en förmåga att öka elevernas intresse för omvärlden genom dess breda innehåll med bland annat omvärldsfakta och historiska innehåll i fokus. Med hjälp av undervisning med GOTD kan elever med hjälp av lärares berättelser visualisera. De får tillgång till mer abstrakt och avancerad faktakunskap som de inte har någon tidigare anknytning till. Enligt det sociokulturella perspektivet bör skolans undervisning bidra till att elever börjar reflektera, vilket de kan uppnå med lärarens hjälp. Inom GOTD undervisning skapas fler förutsättningar till ökad medvetenhet i elevers världsuppfattning även fast elever har svårt att artikulera sina kunskaper.

I den sista kategorin, *Tidslinjen* visas lärares arbete med att konkretisera tidslinjen för elever. Lärare tar hjälp av konkret material för att hjälpa elever att skapa en mental tidslinje. GOTD ger fler undervisningstillfällen där tidslinjen tas upp och ger fler tillfällen för eleverna att befästa en mental tidslinje. Enligt det sociokulturella perspektivet är det fördelaktigt att använda sig av artefakter som i sin tur blir integrerade i olika aktiviteter. Lärare berikar då elevers lärandeprocess med yttre hjälpmedel och aktiviteter. Det hjälper elever att befästa kunskapen på ett djupare plan och ger upphov till ett inre kunnande, helt i enlighet med Vygotskijs teorier.

5.3 Resultatsammanfattning

Efter en noggrann materialbearbetning utgörs studiens empiri av sex kategorier med särskilda drag, *Flexibilitet, Inspiration, Lektionsupplägg, Undervisning i geografi, Undervisning i samhällskunskap* och *Tidslinjen*. De två forskningsfrågorna besvaras med vardera tre kategorier som tolkas ut ett sociokulturellt perspektiv.

Lärare anpassar GOTD för att eleverna ska få de bästa förutsättningarna för lärande. GOTD anpassas både tidsmässigt, innehållsmässigt och baserat på elevernas kunskapsnivå. GOTD inspirerar elever med fakta som skiljer sig från den traditionella undervisningen. Det ger eleverna större chans att uppnå deras proximala utvecklingszon. GOTD:s lektionsupplägg med de korta lektionerna och dess ledtråd är unikt för GOTD. Eleverna har lättare att hålla fokus med den korta presentationen. Fakta presenteras muntligt i ett socialt samspel med läraren som den mer kompetenta individen som överför kunskap med hjälp av språket.

Lärare anser att GOTD bidrar med för SO-kunskaper. GOTD bidrar till att kartan och olika platser nämns i undervisningen betydligt oftare än utan GOTD. Förstått utifrån det sociokulturella perspektivet ökar det chansen för eleverna att befästa sina kunskaper tack vare en ständigt upprepad dialog. GOTD kan bidra till att berika elevers dåtids- och nutids kunskaper genom att jämföra historiska händelser med dagsaktuella händelser. GOTD kan ge elever en bredare världsuppfattning och en ökad förståelse för olika samhällsförhållanden och statsskick och hur det kan påverka en befolknings levnadsvillkor. GOTD lyfter fram historiska fakta. Lärare kan med hjälp av en fysisk tidslinje peka ut vilket årtal som dagens grej skett. Yttre hjälpmedel blir ett verktyg för att ge eleverna fler chanser till att memorera fakta.

6 Diskussion

I detta kapitel diskuteras resultatet i relation till tidigare forskning. En slutsats avslutar kapitel **6.1 Resultatdiskussion**. I **6.2 Metoddiskussion** diskuteras de olika vägval som slutligen ledde fram till ett korrekt metodval och studiens pålitlighet, trovärdighet och reflexivitet. Avslutningsvis presenteras framtida forskningsfrågor som kan vara intressanta utifrån studiens resultat under rubrik **6.3 Framtida forskningsfrågor**.

6.1 Resultatdiskussion

Resultatet visar vad som är utmärkande för GOTD. Undervisningsmetoden är flexibel och faktakunskap är det väsentliga i GOTD. GOTD anpassas i årskurs 1–3 för att möjliggöra ämnesöverskridande undervisning. Forskning har belyst vikten av att undervisa ämnesöverskridande för att eleverna ska få en chans att nå SO-ämnenas kunskapskrav (Holloway & Chiodo, 2009). GOTD och andra undervisningsmetoder som kan användas ämnesöverskridande i SO-ämnena kan bidra till att mer av SO-ämnenas breda innehåll bearbetas på ett effektivt sätt. GOTD har bidragit till att SO-ämnen behandlas samtidigt som skrivinlärning. Med GOTD i undervisningen behöver inte SO-ämnen prioriteras bort till förmån för skrivinlärning som tidigare forskning påstår att lärare gjort (Öberg, 2019). Snarare kan GOTD hjälpa SO-ämnet att få en mer central roll i undervisningen om skrivinlärning sker genom att bearbeta SO-ämnena. GOTD:s ämnesöverskridande undervisning kan hjälpa till att lyfta undervisningen i SO-ämnena samtidigt som skrivinlärningen gynnas. Lärare väljer GOTD utifrån flera olika grunder och har stort inflytande i vilka kunskaper GOTD bidrar till. Det överensstämmer med tidigare forskning som framhållit att SO-ämnenas innehåll är nära kopplat till lärares frihet att välja ut innehåll för samhällskunskapsämnet (Öberg, 2019). Med skickliga lärare som noggrant planerar sin undervisning kan GOTD mycket väl korrelera med läroplanens innehåll.

Resultatet visar *att* och delvis *hur* GOTD inspirerar elever och vårdnadshavare. Lärare uppfattar att elever blir fångade av och efterfrågar GOTD. Vårdnadshavare är involverade i GOTD. De fakta som GOTD berör beskrivs som spännande fakta som gör elever intresserade. Kanske rent av motiverade? Tredje kategorin beskriver flera unika drag för GOTD. Förmodligen är det någon av dessa bitar eller de spännande fakta som gör eleverna intresserade. I denna undersökning blir det dock omöjligt att dra några slutsatser kring *vad* som gör elever intresserade av GOTD. Denna undersökning visar däremot *att* GOTD inspirerar som en första pusselbit i pusslet om GOTD.

Berättande i samspel med bilder samt strikta, korta och förutsägbara lektioner kommer fram som utmärkande drag för GOTD. Elever vet vad som förväntas av dem. Berättande och bilder kan jämföras med den forskning som tidigare visar att elever har lättare att leva sig in i händelser som berättas ur ett narrativ och med bilder som hjälp för visualisering (Stymne, 2017). Elevers förmåga att förstå historiskt innehåll i

GOTD ökar genom att eleverna får lyssna i stället för att läsa samma fakta ur ett läromedel. Lärares berättande till bilder är därmed ett utmärkande drag för GOTD. Det visar att bilder och berättande är viktigt i undervisningen. Lärare bör överväga att ta in det mer i undervisningen i skolan samtidigt som en reflektion över *hur* det berättas blir viktigt.

De korta lektionerna utmärker GOTD. Lärare i årskurs 1–3 verkar dock förlänga lektionerna men inte själva faktapresentationen. Den korta och intensiva genomgången kan då antas utmärka GOTD i årskurs 1–3. Pågår lektionen, med förlängning för skrivande, i 40 minuter blir en ny fråga, om längden för genomgången egentligen är kortare än andra lektioners. GOTD:s microlektioner blir dock intressanta då tidigare forskning inte kan styrka att elevers koncentrationsförmåga innefattar en viss tidsbegränsning (Bradbury, 2016). Koncentrationsförmågan är för komplex för att mäta. Denna gamla skröna kan antas utgå ifrån sunt förnuft, egna observationer och erfarenheter då påståendet varit återkommande i diverse kurser och kurslitteratur under lärarutbildningen.

Fortsättningsvis visar resultatet vad GOTD kan bidra till i SO-undervisningen. Gällande den historiska aspekten visar tidigare forskning att historisk kunskap är lättare att förmedla via narrativa berättelser än texter. Nackdelen blir att elever endast förknippar tidseror med de narrativ de minns. De har svårare att överföra det väsentliga till en ny situation i samma era (Stymne, 2017). GOTD har visat sig ta upp historia ofta. Det ger elever fler tillfällen där de får fler olika historiska snuttar från vitt skilda tider. Elevers fokus kanske därmed blir bättre då GOTD alltid levererar något helt nytt för de flesta elever. Läraren som genom berättande förmedlar kunskap till eleverna verkar ha en avgörande roll för elevernas förmåga att kunna bibehålla fokus på uppgiften. Inlevelsen i lärares berättande verkar ha betydelse för elevers engagemang, kanske är det lärares engagemang i det specifika ämnet som överförs på elever.

Kartan återkommer ständigt då GOTD presenterar var i världen dagens grej finns eller fanns. Lärare menar att världsdelar och världshav innan GOTD undervisades som ett område under årskurs 3. Det innebär att eleverna sedan GOTD infördes i undervisningen får höra om delar av världen betydligt oftare än tidigare då det "vanliga" området fortfarande undervisas i årskurs tre. Den ämnesöverskridande undervisningen som infaller med GOTD har därmed gett elever mer övning om både historia och geografi. Tidigare forskning menar att ämnesöverskridande undervisning kan effektivisera undervisningen mot SO-ämnenas mål (Holloway & Chiodo, 2009). Vår studie visar att GOTD kan användas ämnesöverskridande.

Resultatet visar att olika levnadsvillkor blir lättare att jämföra länder emellan och i olika tidsperioder tack vare att GOTD behandlar så vitt skilda ämnen. Elevernas analysförmåga för att jämföra levnadsvillkor är en viktig del i formandet av demokratiska medborgare. GOTD visar på en god förmåga att hjälpa eleverna göra kopplingar och analysera sin omvärld. Det kräver didaktiskt skickliga lärare som kan styra sitt val av innehåll för GOTD rätt.

Studiens visar att GOTD kan ge flera fördelar för elever och för undervisningen. Det kräver dock att lärare noggrant analyserar och planerar undervisningen framför allt gällande syftet med undervisningen. Studien kan hjälpa lärare att reflektera över sin undervisning med GOTD för att utveckla den för optimala lärmöjligheter för eleverna.

6.1.1 Slutsats

Studiens slutsats är att lärare anser att GOTD:s utmärkande drag ur ett allmändidaktiskt perspektiv är lektionsupplägget med tillhörande ledtråd och dess potential att inspirera både elever och vårdnadshavare med dess unika fakta. Studien visar att GOTD ger eleverna mer undervisning om jordklotet och tidslinjen än innan GOTD infördes i undervisningen. Elevers förmåga att jämföra och analysera människors olika levnadsvillkor kommer in på ett naturligt sätt med GOTD i undervisningen.

6.2 Metoddiskussion

Datainsamlingsmetoden följer noggrant beprövad metodologi enligt Denscombes (2018) beskrivning. Genomförandet har redovisats transparent i metodkapitlet. Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer har följts och redovisats. Databearbetningen följer strikt den beprövade metod som Tjora (2012) beskriver.

6.2.1 Pålitlighet och trovärdighet

Studien har noggrant genomförts efter beprövad metodologi. Metodologi och genomförandet är beskrivet transparent i metodavsnittet. Studiens fylliga material baseras på semistrukturerade intervjuer som lämnats på frivillig och ärlig basis. Syftet med studien har uppnåtts och forskningsfrågorna har besvarats. Studien är därmed pålitlig.

Urvalet kan anses vara vinklat då endast lärare som arbetar med GOTD intervjuats. GOTD är utforskat tidigare och behöver därför utforskas av de som aktivt använder arbetsmetoden för att ge en överblick över fenomenet. Det hade varit svårt att formulera ett problem över en arbetsmetod som saknar kunskap om dess användning och syfte i undervisningen. Vi anser därför att det är mer relevant att söka kunskap om GOTD:s användning och syfte i undervisning från lärare som har använt metoden. Lärare som inte använt eller valt bort arbetsmetoden kan vara intressanta att undersöka när kunskapen om vad GOTD är blivit fastställd.

Observationer i klassrum kan anses vara relevanta för denna typ av undersökning. Möjligheten övervägdes noga när studien planerades. Tidsbegränsningen i studien gjorde intervjuer till den bästa metoden för ett trovärdigt resultat. Observationer hade inte kunnat genomförts i rätt mängd för att ge ett fylligt material att basera studien på. Observationer kan vara ett nästa steg i studier rörande GOTD.

Studien har enbart studerat lärare som valt att arbeta med GOTD. De ställer sig därmed positiva till GOTD och resultatet visar då endast GOTD:s positiva sidor. Vi anser att detta är nödvändigt då tidigare forskning saknas för att få fram en beskrivning av GOTD. Vi lägger därmed grunden som först tar reda vad GOTD är, vilket är nödvändigt för att sedan undersöka vad det inte är.

Sanningskriterier

Resultatet bjuder inte på några chockerande upptäckter som kan ifrågasättas. Studien uppfyller därmed rimlighetskravet.

Studien uppfyller koherenskravet eftersom resultatet är noggrant presenterat och sammanhängande.

Korrespondenskravet uppfylles genom att resultatet är formulerat på samma allmänna abstraktionsnivå som bakgrundslitteraturen.

Reflexivitet

GOTD är en utforskad arbetsmetod vilket bidrog till få förväntningar på resultatet i början av denna studie. De semistrukturerade intervjuerna gav informanterna stort utrymme att prata fritt. Vi blev därför föga förvånade över att flera informanter lyfte fram liknande saker i intervjuerna. Kodningen av utsagorna var mest kritisk för distansen till sitt eget jag. I den delen hade vi stor hjälp av att vi var två som samarbetade och kunde diskutera utsagorna för att inte göra några förhastade slutsatser baserade på våra egon. Empiritolkning hade varit riskfull att göra på egen hand. Även här kunde båda författarna stötta upp och backa tillbaka varandra för att hålla rätt kurs i arbetet.

6.3 Framtida forskningsfrågor

GOTD är ännu en utforskad arbetsmetod och ger därmed möjlighet till fortsatt forskning ut både elev-, lärar- och klassrums perspektiv. Utifrån resultatet i denna studie kan elevers uppfattningar kring GOTD vara intressanta att undersöka i framtida forskning. Framtida intressanta forskningsfrågor kan exempelvis vara om elever uppfattar GOTD på samma sätt som lärare tror att eleverna gör. Observationer skulle även kunna fördjupa kunskapen kring vilka moment i GOTD som fångar elevernas intresse och om det gäller för alla olika ämnen med GOTD lektioner och för alla olika elever. Utifrån denna undersökning kan vidare forskning formuleras som involverar respondenter som valt att inte arbeta med GOTD för att visa nackdelar med GOTD.

Referenser

- Alvunger, D. (2018). Teachers' curriculum agency in teaching a standards-based curriculum. *Curriculum Journal (London, England)*, 29(4), 479–498.
<https://doi.org/10.1080/09585176.2018.1486721>
- Björklid, P. & Fischbein, S. (2011). *Det pedagogiska samspelet*. (2., [kraftigt omarb.] uppl.) Studentlitteratur.
- Blanck, S. (2014). *När ämnen möts: En analys av samhällskunskapsämnets funktioner och karaktärer vid ämnesintegrerad undervisning* [Licentiatuppsats, Karlstads universitet]. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kau:diva-33274>
- Bradbury, N. A. (2016). Attention span during lectures: 8 seconds, 10 minutes, or more? *Advances in Physiology Education*, 40(4), 509–513.
<https://doi.org/10.1152/advan.00109.2016>
- Bråten, I. (red.) (1998). *Vygotskij och pedagogiken*. Studentlitteratur.
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur.
- Holloway, J. & Chiodo, J. J. (2009). Social Studies IS Being Taught in the Elementary School: A Contrarian View. *Journal of Social Studies Research*, 33(2), 235–261.
- Holmqvist, M. & Wennås Brante, E. (2011). What is discerned in teachers' expressions about planning? -Similarities and differences between teachers from Sweden and Hong Kong. *Education Inquiry*, 2(3), 497–514.
<https://doi.org/10.3402/edui.v2i3.21996>
- Kristiansson, M. (2014). Samhällskunskapsämnet och dess ämnesmarkörer på svenskt mellanstadium – ett osynligt eget ämne som bistår andra ämnen. *Nordidactica*, 2014(2014:1), 212–233.
- Larsen, A. K. (2018). *Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Gleerups.
- Persson, H. (2018). *Historia i futurum: om progression i historia i läroböcker och styrdokument 1919–2012*. [Doktorsavhandling, Lunds universitet].
- Röshammar, M. (21 oktober 2021). *Han är expert på att fånga klassrummet*. Läraren. <https://www.lararen.se/nyheter/ledarskap/grej-of-the-day-micke-sa-fangar-du-klassrummet>
- Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken: bland plughästar och fusklappar*. (Andra upplagan). Studentlitteratur.
- Stymne, A.-C. (2017). *Hur begriplig är historien?: Elevers möjligheter och svårigheter i historieundervisningen i skolan* [Doktorsavhandling, Stockholms universitet]. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-143123>
- Säljö, R. Den lärande människan – teoretiska traditioner. I U. P. Lundgren, R. Säljö & C. Liberg (red.) *Lärande, skola, bildning: grundbok för lärare* (s. 225–285). Natur & kultur.
- Tivenius, O. (2015). *Uppsatsens inre liv*. Studentlitteratur.
- Tjora, A. (2012). *Från nyfikenhet till systematisk kunskap – kvalitativ forskning i praktiken*. Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*.

<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html?ga=2.188714728.1941938161.15085023471363684651.1455708191>

Wade, R. (2002). Beyond Expanding Horizons: New Curriculum Directions for Elementary Social Studies. *The Elementary School Journal*, 103(2), 115–130.

<https://doi.org/10.1086/499719>

Öberg, J. (2019). *Samhällskunskap från styrdokument till undervisning: Tjugo lärare ramar in vad som påverkar deras praktik* [Doktorsavhandling,

Jönköping University]. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hj:diva-43511>

Bilaga 1 - Missivbrev

Information om studie som undersöker ”Grej of the day” (GOTD) som SO-undervisning

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Vi heter Marie Nilsson och Julia Trädgårds och studerar till grundlärare f-3 på Mälardalens universitet. Vi går nu termin sex och skriver ett självständigt arbete. Vi har valt att göra en studie med syfte att undersöka hur GOTD kan användas för undervisning i SO-ämnena. Dina svar är viktiga för att vi ska kunna undersöka hur GOTD kan användas i undervisningen.

Vi önskar att du kan bidra med bilder på ditt GOTD-kollage och genomföra en komplett och delta i en intervju som utgår från kollaget. Bilderna ni deltar med kommer att granskas och tolkas för att därefter koppla varje "grej" till ett eller flera skolämnen. Detta ligger till grund för en intervju på ca 30 minuter, som kommer att genomföras över Teams.

Fotona du skickar och intervjumaterialet kommer att behandlas konfidentiellt. Bilderna kan komma att publiceras i uppsatsen men utan uppgifter som kan kopplas till dig. Insamlad data kommer förstöras när uppsatsen blivit godkänd och publicerad.

Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du har rätten att när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan några negativa konsekvenser för dig. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Mälardalens universitet som i sin slutversion läggs ut på databasen DiVA.

Om du har några frågor eller funderingar är ni välkomna att kontakta oss för mer information.

Marie Nilsson (student)

mobil: 070-0923892

mejl: mnn19020@student.mdu.se

Julia Trädgårds (student)

mobil: 070-8109851

mejl: jts19001@student.mdu.se

Ove Eriksson (Handledare)

mejl: Ove.Eriksson@mdu.se

Västerås 2022-04-11